

3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень Акад. пед. наук України. –К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
5. Остапчук О. Інноваційні процеси в освіті: пошук істини триває : підручник для директора / О. Остапчук // Освіта. – 2003. –№4. – С. 3–8.
6. Попова О. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХ столітті / О. Попова. – Харків : ОВС, 2001. – 256 с.
7. Перший Український Педагогічний Конгрес. – 1935. – Львів, 1938. — 248 с.
8. Підласий І., Підласий А. Педагогічні інновації // Рідна школа. 1998. – №12. – С. 3–7.

УДК 378.14:371.212:159.9

Тарасова Т. Б.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Актуальність даної проблеми зумовлена реаліями та потребами сучасного навчально-виховного процесу. З виникненням нової освітньої парадигми, орієнтованої на особистість, зростають вимоги до педагога. Сьогодні крім знань в області предмету, який викладається, вчитель повинен мати цілу гаму спеціальних професійних умінь і навичок, насамперед пов'язаних із психологічною підготовкою. Вже не викликає сумніву твердження що основу педагогічної освіти становить психологічне знання як вчення про сутність людини і закономірності її розвитку.

Проблеми організації навчально-виховного процесу у відповідності до сучасних вимог досить докладно освітлюється у сучасній психолого-педагогічній літературі (Максименко С. Д., Болтівець С. І., Столяренко Л. Д., Бех І. Д., Семиченко В. А., Поліщук В. М., Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Бочелюк В. Й. та інші). В сучасних дослідженнях стверджується що, зміна ролі і місця особистості в навчально-виховному процесі призвела до підвищення вимог до психологічної компетентності вчителя, до підвищення якості психологічної підготовки майбутніх педагогів. Проте, вплив стилю викладацької діяльності на професійну підготовку майбутніх фахівців ще не знайшов достатнього висвітлення, що і зумовило вибір проблеми дослідження.

Узагальнюючи позиції методики викладання психології [1, 2, 3, 5,] можна впевнено стверджувати, що викладач психології повинен прагнути до того, щоб психологічні знання, одержувані студентами, не залишалися абстрактними і формальними, а перетворювалися у переконання, які будуть ефективно керувати їх майбутньою практичною педагогічною діяльністю. Однією з основних умов такого перетворення є реалізація в процесі викладання психології принципу активності, який "...полягає в тому, що ефективне засвоєння знань студентами і учнями відбувається тільки в тому випадку, коли вони проявляють самостійну активність у навчанні. Реалізація цього принципу може досягатися за рахунок: 1) формування потреби учнів у психологічних знаннях; 2) діалогічної форми навчання; 3) проблемного підходу в навчанні; 4) широкого використання практичних методів навчання" [2, с. 83]. Ефективну реалізацію цього принципу забезпечують активні методи навчання, "...що дозволяють організувати навчання як продуктивну творчу діяльність, пов'язану з досягненням соціально повноцінного продукту в умовах як спільної, так і індивідуальної навчальної діяльності" [3, с. 4–5].

Те як викладач проектує, організовує й оцінює навчально-виховний процес, як складаються його відносини з студентами залежить, головним чином, від вибору змісту навчальної інформації та адекватній йому системи провідних методів

організації навчально-виховного процесу [4]. Виходячи з загальної мети вивчення методики викладання психологічних дисциплін нами було проведено опитування студентів педагогічного ВНЗ. У відповідях на відкрите питання про найцікавіші та самі нецікаві теми в психології респонденти назвали 27 цікавих і лише 6 "нудних" тем. При цьому в кількісному відношенні серед цікавих тем практично не спостерігається домінування чогось конкретного. Найбільша кількість відповідей (15,6%) стосується проблем родини і сімейних відносин. На другому місці з кількісним показником по 7,8% виявилися проблеми девіантної поведінки та кризи підліткового віку. Третє місце (5,2%) зайняли проблеми міжособистісних конфліктів. Інші відповіді (63,6%) досить рівномірно розподілилися на 23 теми, які відносяться переважно до загальної та соціальної психології. На відміну від цікавих, нецікаві для студентів проблеми психології виявилися менш різноманітними, і серед них спостерігається явне домінування. Так найбільша кількість відповідей (62,3%) припадає на методологічні питання та "суху теорію". На другому місці виявилися проблеми історії психології (23,4%). Ці результати певним чином перегукуються зі сприйняттям студентами професійно-педагогічної значимості різних проблем психології.

У відповідях на відкрите питання про найбільш і найменш значимі для подальшої педагогічної роботи знання з психології було названо 10 значимих і 6 малозначимих тем. Найбільше високо майбутні педагоги оцінюють професійну значимість інформації з вікової психології (42,3%) і з психології спілкування (23,4%). Достатня увага приділена і загальній психології (11,7%). У цих результатах нас дуже дивує і насторожує практично повна відсутність відповідей, що стосуються педагогічної психології. У перерахуванні найменш професійно значимої психологічної інформації перше місце впевнено займають відомості з області історії психології (50,0%) і методологічні питання (29,9%).

Для з'ясування частоти використання різних методів у викладанні психології було запропоновано відповідне закриті питання, результати відповідей на яке представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Оцінка студентами частоти використання основних методів викладання психологічних дисциплін (у %)

Метод	Частота використання			
	Ніколи	Рідко	Часто	Дуже часто
Проблемні ситуації		63,7	36,3	
Тренінги		79,3	20,7	
Програмований контроль		13,0	83,1	3,9
Творчі дискусії		70,1	28,6	1,3
Рольові ігри	1,3	83,1	15,6	
Конспектування та реферування літератури			59,8	40,2
Самостійні творчі завдання		66,3	33,7	

Як видно, на думку студентів, активні методи викладання психології використовуються, але не є досить розповсюдженими.

Результати відповідей на питання, де респонденти повинні були назвати по три найбільш і найменш захоплюючих методи, певною мірою можна було передбачити. Дійсно, більшість студентів віддали перевагу активним методам навчання: тренінгам (75,4%), рольовим іграм (64,1%), проблемним ситуаціям (57,7%), і дискусіям (53,8%).

Однак, при цьому показовим є досить низькі показники популярності самостійних творчих досліджень (11,5%). Ми можемо висловити припущення, що найбільш популярні активні методи навчання, все-таки організуються і проводяться при обов'язковій участі викладача. Ті ж методи, які потребують переважно самостійної пошукової активності студентів створюють для них значні утруднення і тому не увійшли до числа найбільш захоплюючих. Серед найменш цікавих, з погляду студентів, методів викладання психології виявилися саме традиційні методи: конспектування (89,7%) і реферування літератури (87,1%), а також програмований контроль знань (44,9%). Такі результати, звичайно, були очікуваними, але нас не може не насторожувати, що до незахоплюючих методів викладання психології студенти віднесли і самостійні наукові дослідження (19,2%).

Отримані результати дозволяють визначити завдання подальшого дослідження проблеми зв'язку стилю викладання психологічних дисциплін з підготовкою майбутніх педагогів до професійної діяльності. По-перше, виявити співвідношення безпосередніх і опосередкованих інтересів студентів педагогічного ВНЗ до психології. По-друге, досліджувати особливості ставлення до психологічної підготовки майбутніх педагогів залежно від спеціальності навчання та простежити динаміку його показників по курсах навчання. І, по-третє, установити кореляцію цих показників зі стилем педагогічної діяльності викладача психології.

Література

1. Двіжона О. В. Методика викладання психології. /О. В. Двіжона, І. С. Руснак – Чернівці: Рута, 2006. – 232 с.
2. Карандышев В. Н. Методика преподавания психологии. / В. Н. Карандышев – СПб.: Лидер, 2007. –250 с. – (Серия "Учебное пособие").
3. Ляудис В. Я. Методика преподавания психологии. / В. Я. Ляудис. [5-е изд] – СПб: Лидер, 2007. – 192 с. – (Серия "Учебное пособие").
4. Семиченко В. А. Методичні проблеми викладання психології у вищій школі / Семиченко В. А. // Проблеми сучасної педагогічної освіти: педагогіка і психологія Збірник наукових праць – 2005 – №8 ч. 2. с.3 – Режим доступу: / http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2005_8_2/doc_pdf/semichenko.pdf
5. Тарасова Т. Б. Психологічна просвіта : навчальний посібник / Т. Б. Тарасова. – Суми : Університетська книга, 2013. – 462 с.

УДК [378.124:281.9](477)(09)

Твердохліб Т. С.

ПРОБЛЕМА ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КИЇВСЬКІЙ ДУХОВНІЙ АКАДЕМІЇ (ПЕРША ПОЛОВИНА ХІХ СТОЛІТТЯ)

Духовність є основою, на якій має будуватися сучасне суспільство. Разом з тим, сучасний стан духовного розвитку молодого покоління викликає занепокоєння. Сучасна система освіти орієнтована передусім на засвоєння школярами загальноосвітніх знань, умінь і навичок. Формування ж духовної культури, набуття підростаючим поколінням духовних цінностей православного християнства відходить на другий план. Перед сучасними педагогічними вищими навчальними закладами постає завдання підвищувати якість підготовки студентів до релігійно-морального виховання школярів. Зважаючи на це, заслуговує на творчу актуалізацію досвід педагогічної освіти у Київській духовній академії першої половини ХІХ століття.

Окремі питання організації навально-виховного процесу у Київській духовній академії ХІХ століття досліджували Н. Гупан, Є. Плеханов, О. Черкасов,